

NÄKÖVAMMAISTEN

airut

6

2023

**Luku-
palvelua
30 vuotta**

**Annansilmät-
Aitta jatkaa
verkossa**

**Vammais-
aktivisti
Ukrainasta
vierailulla**

**Kirjavinkkejä
jouluksi**

NÄKÖVAMMAISTEN airut

KANSIKUVA

Tuoksut ovat joulun ydin. Oikea joulu-kuusi havuntuoksui-
neen tuo huoneeseen
pienen palan metsää.
Kun mennään kohti
vuodenvaihdetta, havu-
neulaset rapsahtelevat
lattiaan. Välillä jokunen
joulupallokin kopsah-
taa puusta.

KUVA:
KatMoys /
Shutterstock.com

 Näkövammaisten liitto

SISÄLTÖ

Pääkirjoitus **3**

Kiikarissa **4**

Puhelinringistä vertaistukea **7**

Annansilmät-Aitta jatkaa verkossa **8**

Lukuvinkkejä jouluksi **10**

Kateryna Shcherbyna haluaa auttaa Ukrainan
vammasia **12**

Lukupalvelua 30 vuotta **16**

Terveudeksi! **20**

Pistekirjoituksen monitoiminainen **22**

Vieraileva kolumnisti **25**

Ilmoitukset **26**

**Näkövammaisten liiton
jäsenlehti**
112. vuosikerta

6 numeroa vuodessa
printtilehtenä, verkko-
lehtenä, äänilehtenä,
pistekirjoituksella, Luetus-
julkaisuna ja pdf:nä.

Kulttuuri-, mielipide- ja
tiedelevien liiton Kultti
ry:n jäsen ja sitoutunut
Journalistin ohjeisiin.

twitter.com/NKLry
[facebook.com/
NakovammaistenLiitto](https://facebook.com/NakovammaistenLiitto)
[instagram.com/
nakovammaistenliitto](https://instagram.com/nakovammaistenliitto)
[youtube.com/c/
Näkövammaistenliittory](https://youtube.com/c/Nakovammaistenliittory)

airutlehti.fi
nakovammaistenliitto.fi
ISSN 03582930
Paino: Waasa Graphics Oy
Ulkoasu: Marko Myllyaho

Päätoimittaja
Marika Mäkinen
p. 09 3960 4652,
0500 417 670

Taitto, ilmoitukset
Liisa Lähteenmäki
p. 09 3960 4651
050 396 4651

**airut@
nakovammaistenliitto.fi**

**Tilaukset, versio- ja
osoitteenmuutokset**
Niina Juntunen
p. 09 3960 4656
(ti-to klo 9-15)
lehtitilaukset@
nakovammaistenliitto.fi

Tuettu Veikkauksen
tuotoilla.

Pitääkö olla huolissaan?

Yle toteutti tämän vuoden alussa kyselyn, jossa kartoitettiin suomalaisten pelkoja ja haaveita. Ajatuksena oli selvittää, mitä suomalaisten mielessä liikkuu, jotta voitaisiin vaikuttaa Ylen sisältö- ja näkökulmavalintoihin.

Suomalaisilta kysyttiin muun muassa, mitä hyvä elämä heille tarkoittaa? Millaisia toiveita ja pelonaiheita heillä on? Miten paljon he uskovat voivansa vaikuttaa oman elämänsä kulkuun? Ketkä ovat heidän mielestään eriarvoisessa asemassa Suomessa? Kokevatko he itse olevansa syrjityssä asemassa?

Tuttuja aiheita myös vammaisille ihmisille ja vammaisjärjestöjen työssä.

Kyselyn mukaan 81 prosenttia suomalaisista on tyytyväisiä elämäänsä, mutta huoliakin oli. Eniten huolissaan suomalaiset olivat toimeentulosta, terveydestä ja sodasta. Esiin nousivat muun muassa vanhusten hoito, hintojen nousu, terveystalvelujen saatavuus, eriarvoistuminen ja syrjäytyminen.

No, pitääkö suomalaisten olla huolissaan? Itse näen tilanteen niin, että huolten kautta usein kirkastuvat myös tavoitteet. Huolet on muutettava teoiksi ja toiminnaksi. Jos huolien yli uinutaan, asiat karkaavat käsistä. Vammaisjärjestöissäkin on oltava hereillä ja seurattava tarkoin yhteiskunnan yleistä kehitystä.

Vastaajia pyydettiin myös kertomaan, millaista heidän mielestään on hyvä elämä. ”Hyvässä elämässä on merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemuksia. Ihmisellä on vapaus olla oma itsensä ja toteuttaa itseään. Mahdollisuus luottaa yhteiskuntaan niin, että pärjääminen on turvattu.” Siinä se!

Hyvää ja merkityksellistä joulua! ❀

”Itse näen tilanteen niin, että huolten kautta usein kirkastuvat myös tavoitteet.”

Viidennes näkövammaista lapsista jää leikeistä syrjään

Näkövammaisten liitto ja Näkövammaiset lapset keräsivät lokakuussa näkövammaisten lasten näkemyksiä hyvinvoinnista. Vastaajat olivat iältään 5–17-vuotiaita ja vastauksia saatiin yhteensä 26.

Näkövammaiset lapset ajattelivat hyvinvointiin sisältyvän muun muassa oma perhe, ystävät, kiva koulu ja mielekäs tekeminen. Lasten mukaan hyvinvointia oli niin psyykinen kuin fyysinen terveys sekä perustarpeiden täyttyminen.

Vastanneiden näkövammaisten lasten mukaan mahdollisimman hyvä päivä olisi sellainen, jolloin tuntuisi kuuluvansa porukkaan, olisi itsevarma ja arkiset asiat sujuisivat jouhevasti. Päivään sisältyisi ystäviä, läheisiä, hyvää ruokaa ja vapautta.

Näkövammaiselle lapselle on tärkeää saada vaikuttaa omiin asioihin ja olla onnellinen. Yli puolella vastanneista (62 %) oli positiiviset kokemukset mukaan pääsemisestä, mutta viidennes (23 %) lapsista koki, ettei pääse mukaan peleihin, leikkeihin ja kaveripiireihin. Vastanneista lapsista

KUVA: ANNE LATVA-NIKKOLA

Näkövammaiselle lapselle on tärkeää saada vaikuttaa omiin asioihin ja olla onnellinen.

osa koki, ettei heitä hyväksytä sellaisena kuin on. Liki viidennes (19 %) vastaajista tunsu itsensä yksinäiseksi.

Lisää kyselyn tuloksista ja vinkkejä siihen, miten ottaa näkövammaisen lapsi mukaan leikkeihin löytyy Näkövammaisten liiton verkkosivuilta. 🌸

KUVA: HSY / SANNA HIRVONEN

Kuvailutulkattu Joulukalenteri

Ylen Joulukalenteri on jälleen kuvailutulkattu ja löytyy Yle Areenasta. Katso vaikka kaikki tähänastiset jaksot Yle Areenasta, niin pääset vielä mukaan! Viimeinen jaksot tulee tietenkin jouluaattona.

Joulukalenterissa ollaan nyt Talvipihalla. Aasi, possu, ankka, kaksi kiliä ja kaksi koira sekä Onni-poika yrittävät pelastaa perinteikkään, mutta vararikon partaalla olevan kotieläintarhan konkurssilta juuri ennen joulua. Apuun saapuu myös läheisessä kerrostaloissa asuva Ilona.

Jäteastioihin pistemerkintöjä

Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY ja Näkövammaisten liitto ovat tuottaneet jäteastioihin kiinnitettävät pistekirjoituslaatat eri jätelajeille. Näkövammaiset asukkaat Sokeiden Ystävien omistamassa kiinteistössä Helsingin Pengerkadulla testasivat uusia laattoja kahden vuoden ajan.

Pengertalon jäteastioissa on jo aiemminkin ollut pistemerkintöjä, mutta nyt niitä haluttiin parantaa. Asukkaat olivatkin uusiin merkintöihin tyytyväisiä ja pitivät niitä helppolukuisina.

Pistekirjoituslaatat helpottavat oikeiden jäteastioiden löytämistä ja edistävät jätteen lajittelua.

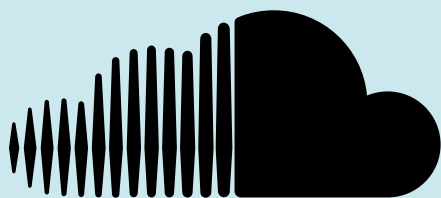
Maksullisia laattoja voi tilata muuallekin kuin pääkaupunkiseudulle pistepaino Taktiilista. 🦿

KUVA: YLE

1400 e

mediaanitulo
näkövammaisella
henkilöllä kuukaudessa.

Jadella on sokea äiti

Minun näköinen elämä -podcast on lapsen asialla. Miten 11-vuotias **Jade** kokee elämänsä, kun äiti ei näe? Vaikuttaako sokea vanhempi esimerkiksi kotitöiden jakautumiseen, läksyjen tekemiseen tai kavereiden suhtautumiseen?

Sokea **Päivi**, joka on itsekin kolmen lapsen äiti, keskustelee Jaden kanssa perhe-elämästä, kun vanhempi on sokea.

Voit kuunnella jakson SoundCloudista, Spotifysta, Suplasta tai Apple Podcasts -palvelusta Näkövammaisten liiton tililtä. Tekstivastine podcastille löytyy Näkövammaisten liiton verkkosivulta hakusanalla "tekstivastine".

Airuelle kunniamaininta kansainvälisessä kilpailussa

Airut oli mukana kolmen finalistin joukossa Folio2023 Ozzie Awards -kilpailussa. Kysymyksessä on yksi maailman arvostetuimmista julkaisualan kisoista, johon osallistuu runsaat tuhat julkaisua ympäri maailman. Airut kilpaili järjestölehtien kansikuvien sarjassa.

New Yorkissa pidetyssä gaalassa Airut sai kunniamaininnan.

Airut kilpaili saapasaiheisella kannella, joka oli viime vuoden numerossa 5. Airuen visuaalisen ilmeen on suunnitellut graafikko **Marko Myllyaho**. 🍷

Puhelinringistä vertaistukea

Kaikilla on haasteita, avun vastaanottokyvyssä vain on eroa. Minun näköinen elämä -toiminta tarjoaa uusia taitoja ja rohkeutta, joiden avulla voi edistää myönteisyyttä omassa ajattelussaan.

TEKSTI **Mira Nieminen**

Näkövammaisille tarkoitetun valtakunnallisen Minun näköinen elämä -toiminnan tavoitteena on tarjota ponnahduslauta omannäköiseen elämään. Elämänlaatu paranee ja mieli rauhoittuu, kun haasteita voi käydä läpi muiden kanssa.

Toiminta koostuu mielen hyvinvoinnin valmennuksista, puhelinringeistä ja podcasteista. Kaikessa toiminnassa on huomioitu saavutettavuus ja esteettömyys.

Toiminta pyörii vajaan 20 näkövammaisen vapaaehtoisen voimin. Koulutetut koollekutsijat ohjaavat puhelinrinkejä. Ne ovat yksinkertainen, mutta tehokas kokoontumistapa niille, jotka asuvat kaukana muista ja joilla ei ole aikaisempia kontakteja muihin näkövammaisiin.

Osallistuminen puhelinrinkeihin ei vaadi teknistä osaamista. Riittää, että osaa vastata puhelimeen. Teknisen puolen hoitaa koulutettu koollekutsuja, joka kerää puhelimen kokoustoimintoa käyttäen porukan kasaan ilman, että toisten puhelinnumerot näkyvät muille. Osallistua voi siis myös anonyyminä.

Puhelinrinkien koollekutsijat ovat myös keskustelun ohjaajia ja varmistavat psyko-

TOIMI NÄIN

Kiinnostuitko toiminnasta?
Soita numeroon 050 405 9057.
Haluatko mukaan vapaaehtoiseksi?
Soita numeroon 050 533 9491.

logisen turvallisuuden porukan kesken. Ringin alussa sovitaan yhteiset pelisäännöt. Luottamuksellisuus on tärkeää.

Ringeissä kokoonnutaan erilaisten teemojen äärelle. Tänä vuonna on tavoitettu nuoria, näkövammaisten puolisoja tai muita läheisiä ja koottu yhteen opaskoirankäyttäjiä.

Puhelinringit ovat tavoittaneet jo yli 100 ihmistä. Rinkien päättyessä käydään vielä palautesoittoierros ja välitetään palautteet koollekutsujalle. Palaute palkitsee ja kannustaa jatkamaan vapaaehtoistyössä, josta ei saa palkkaa.

Eräs osallistuja kertoo, että hänen elämänsä oli muuttunut hankalaksi, ja hän valvoi yöt ja nukkui päivät. Hän tunnisti myös masennuksen oireet.

– Puhelinringin alkaminen oli pelastus. Sitä alkoi odottaa jo alkuvuodesta eikä siinä malttanut päivällä nukkua. Samalla teki mieli touhuta kaikenlaista, ettei odottavan aika olisi niin pitkä. Kun ringissä sai vaihtaa kokemuksia, olo aina keveni. Hiljalleen vuorokausirytmikin muuttui takaisin normaaliksi, hän kertoo. 🌸

Annansilmät-Aitta jatkaa verkossa

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n Annansilmät -Aitan kivijalkamyymälä lakkaa olemasta vuoden lopussa. Jatkossa keskitytään verkkokauppaan, yritysmyyntiin ja huonekalujen korjaukseen.

TEKSTI ja KUVA **Marika Mäkinen**

– **M**yymän syrjäinen sijainti kaukana asiakasvirroista ja kuluttajien tällä hetkellä varovainen ostokäyttäytyminen on hiljentänyt kivijalkamyymälän myyntiä, kertoo verkkokauppaan siirtymisen taustoista myymäläpäällikkö **Simo Parviainen**.

Hänen mukaansa yritys- ja verkkokauppamyynni on nykyisin hieman yli 60 prosenttia kaikesta myynnistä.

Verkkokauppa avattiin Annansilmät-Aitassa lokakuussa 2013, mutta jo sitä ennen yrityksellä oli jonkin verran verkkomyyntiä. Keväällä 2023 siirryttiin nykyiseen Finqu-verkkokauppa-alueeseen.

Muitakin muutoksia Annansilmät-Aitassa on luvassa, kun Simo Parviainen on 42 vuoden uran jälkeen jäämässä eläkkeelle vuoden vaihteessa. Myymäläpäällikön tehtävässä Parviainen on toiminut vuodesta 2000 lähtien. Parviainen on tehnyt myös tuotekehitystä: hän on luonut muun muassa ekopä-

Annansilmät-Aitan myymäläpäällikkö Simo Parviainen on luonut muun muassa ekopäreestä valmistetun Ruudukko-korisarjan.

reestä valmistetun Ruudukko-korisarjan ja joitakin kalustemalleja.

Parviainen hoitaa eläkkeen ohessa edelleen myynnin yrityksille, verkkokauppatilatukset, ostotoiminnan ja markkinointia.

Yli sata vuotta käsityötä

Annansilmät-Aitta aloitti toimintansa Helsingissä vuonna 1919 Laurinkadulla, josta siirtyi vuonna 1927 Annankadulle. 1981 Annansilmät-Aitta aloitti Mäkeläkadulla. Parhaimmillaan myymälöitä oli kaupungissa kuusi: Kalliossa, Töölössä ja keskustassa.

Vuonna 2003 myymälä avattiin myös Iiris-keskuksessa.

Annansilmät-Aitan liikeidea on ollut tarjota myyntikanava näkövammaisille käsityöläisille ja työllistää. Myymälä on toiminut myös näyteikkunana näkövammaisten käsityöille ylläpitämällä laajaa valikoimaa Annansilmät-tuotteita.

Simo Parviainen uskoo, että näkövammaisten käsityölle on edelleen kysyntää.

– Vaikka tuotteemme ovat perinteisiä, ne puhuttelevat myös nykypäivän kuluttajaa. Ja se, että tuotteet valmistaa näkövammaisen, on monelle ostajalle tärkeä asia.

Hän kertoo, että Aitassa tehdään jatkossakin pienimuotoista tuotekehitystä.

Näkövammaisten artesaanien koulutuksen alasajo ammattiopisto Livessä huolestuttaa Parviaista, sillä se hankaloittaa käsityöammattien oppimista.

– Joidenkin tärkeiden tuotteiden, kuten rottinkikalusteiden, tekijöitä ei enää ole montaa.

– Pyrimme jatkossa saamaan entistä enemmän Annansilmät-tuotteita jälleenmyyjille ja toivottavasti sitä kautta töitä taitaville käsille olisi jatkossakin, Parviainen sanoo. 🍄

FAKTA

Kaikkien aikojen Annansilmät-tuotteet Simo Parviaisen mielestä

- Rottinkikalusteiden kestävyys ja käyttöominaisuudet ovat ihan huippua. Se, että olemme ainoa rottinkikalusteiden eurooppalainen valmistaja, on myös aika merkittävä asia.
- Rottingista punottuja koreja on myyty muun muassa Keskolle ja S-ryhmälle tuhansia kappaleita. Myös Stockmannin herkkuosastolle teimme satoja koreja silloin, kun osasto perustettiin. Rottinkikorit ovatkin tietyllä tavalla olleet todella tärkeitä.
- Saunaharja laadukkaista jouhista on se yleisin meiltä ostettava kuluttajatuote ja siten myös merkittävä.

Lukuvinkkejä jouluksi

Jouluna on aikaa lukea. Kysyimme näkövammaisyhteisön toimijoilta ja työntekijöiltä, mitä kirjaa he haluaisivat vinkata Airuen lukijoille.

KOONNUT **Marika Mäkinen**

**Tytti Matsinen,
Jyväskylä**

**Meri Valkama:
Sinun, Margot,
WSOY (äänikirja Celia)**

Päähenkilö on itseni ikäinen ja omaan identiteettiin ja lapsuuden identiteetin suhteeseen liittyvä pohdinta on ollut itsellenikin ajankohtaista. Rakastan Berliiniä ja tunnen nostalgiaa, vaikka muurin murtumisesta minulla on vain halju muistikuva. Kirjan kerronta on elokuvallista. Upea lukukokemus!

**Kari Vähänen,
Hämeenlinna**

**Viola Ardone:
Lasten juna, Aula & Co
(äänikirja Celia)**

Tositapahtumiin perustuva romaani Italian sotalapsista. Koskettava kertomus sodan jälkei-

sestä Italiasta, köyhyydestä, vauraudesta, ystävyydestä ja heikompiensa auttamisesta. Suosittelen lukemista tai siis kuuntelemista kuten minä.

**Tuomo Burman,
Kuopio**

**Vaula Norrena:
Littana - Kielletyn
lapsen tarina, Teos
(äänikirja BookBeat)**

Tositarina kiellettyinä lapsena Kiinassa syntyneestä tytöstä, joka muutti viisivuotiaana Suomeen. Kirja kertoo tytön elämästä ja sopeutumisesta suomalaiseen kulttuuriin. Mielenkiintoista on kiinalaisen ja suomalaisen kulttuurin välisten erojen kuvaaminen.

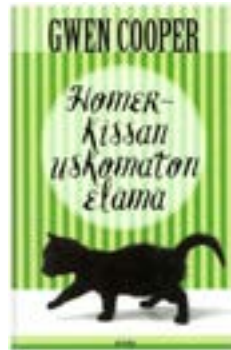

Virpi Jylhä, Kerava

Gwen Cooper: Homer-kissan uskomaton elämä - Pelottoman kissan tarina eli

mitä opin rakkaudesta ja elämästä sokean ihmekissan seurassa, WSOY (äänikirja Celia)

Kuuntelin tämän kirjan äänikirjana vuosia sitten ja se jäi mieleen. Kirjan sankari on kissa, mutta tarina vie mennessään vaikkei kuuluisi kissaihmiisiin. Lukiessa tulee hymy huulille ja välillä kyynel silmäkulmaan. Hyvin kirjoitettu tarina, josta ei malta päästää irti ja kun se on loppu, haluaisi lukea vielä lisää.

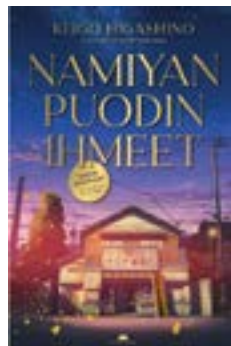

Hannele Ruukonen, Helsinki

Keigo Higashino: Namiyan puodin ihmeet, Punainen silakka (äänikirja BookBeat)

Ihana tarinoiden kudelma! Kaunis, kiehtova, lämminhenkinen ja ajatuksia herättävä teos, jossa myös hienosti mukana japanilaista kulttuuria. Todella nautinnollinen lukukokemus.

Kuuntelin kirjan äänikirjana BookBeata. Juhani Rajalin sopi tämänkin kirjan lukijaksi loistavasti.

Tanja Rantalainen, Helsinki

Alice Munro: Hyvän naisen rakkaus, Tammi (painettu kirja) Hurjimmankin joulukii-

reen keskellä kannattaa nauttia novelli Alice Munron kokoelmasta Hyvän naisen rakkaus. Nobel-palkitun Munron novellit järkyttävät terävänäköisyydellään ja jättävät hivelevämmän jälkimaun kuin mikään tryffeli.

Kirsti Reijonen, Sodankylä

Kari Kaulanen: Tunturin tuolla puolen, Väyläkirjat (äänikirja Celia)

Kaulasen trilogian ensimmäinen osa, Tunturin tuolla puolen löytyy äänikirjana Celiasta ja toinen osa on tuotannossa. Kirja kertoo turismin alkamisesta Länsikairassa. Kirja on sujuvaa kieltä ja sen henkilögalleria on persoonallinen.

Markku Möttönen, Vantaa

Mikko Mattlar: Olli Ahvenlahti, piano, Docendo (äänikirja BookBeat)

Hienoja tarinoita suomalaisen jazz- ja viihdemusiikin historiasta mieheltä, jota piano on seurannut 1950-luvulta lähtien. Kirjan nimikin on oivallinen, missä tahansa Ahvenlahti esiintyikin, esitteissä ja ohjelmissa luki ytimekkäästi Olli Ahvenlahti, piano. Ahvenlahden sukutarina oli minulle yllättävä, mutta mielenkiintoinen. 🐾

Kateryna Shcherbyna haluaa auttaa Ukrainan vammaisia

- Vammaisaktivisti Kateryna Shcherbyna vietti lokakuussa viikon Suomessa tutustumassa ihmisoikeusjärjestö Kynnyksen toimintaan. Hän vieraili lisäksi Näkövammaisten liitossa.
- Shcherbyna on vaikuttanut Suomen vammaisjärjestöjen yhteistyöstä ja vammaispalveluista.

TEKSTI JA KUVA **Sanni Purhonen**

Kateryna Shcherbyna on 23-vuotias vammaisaktivisti. Hän on kotoisin Ukrainan Odessasta, mutta asuu nykyisin Belgiassa. Kateryna tuli Suomeen lokakuussa osana European Network On Independent Livingin eli tuttu-
jen kesken Enilin nuorten johtajuus -ohjelmaa. Hän tuli tutustumaan Kynnyksen toimintaan, vieraili reissullaan myös Näkövammaisten liitossa ja majoittui Iris-kes-

kuksessa.

– Ensivaikutelma Suomesta oli, että täällä on kylmä. Julkinen liikenne on tosi nopeaa. Ja tietysti olin innoissani päästes-
säni viimein tänne, Kateryna nauraa.

Kateryna kuuluu sekä kansainväliseen Spina Bifida ja hydrokefalia -yhdistykseen että Lights of Spirit -nuortenjärjestöön. Hän haluaa työssään auttaa muita ukrainalaisia vammaisia. Nuoren naisen tie

Kateryna Shcherbyna (vas.) ja Näkövammaisten liiton kansainvälisten asioiden koordinaattori Sonja Ronkainen Iiriksessä.

aktivistiksi ei kuitenkaan ollut aivan yksinkertainen.

Esteitä koulupolulla

Lapsena Kateryna ei edes tiennyt vammaisuudestaan. Alakoulussa hänellä ilmeni ongelmia jaloissa, ja liikkumisen vaikeudet pahenivat asteittain. Vaikka Kateryna saattoi hoitojen jälkeen kävellä ja juostakin, 15-vuotiaana häneltä poistettiin kasvain leikkauksessa, joka epäonnistui osittain. Hänen oli ryhdyttävä käyttämään keppejä ja hän sai fysioterapiaa.

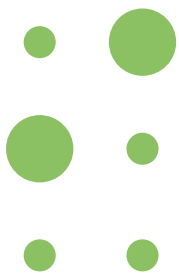
Kateryna oli aina ollut hyvä koulussa – varsinkin matematiikassa ja fysiikassa

– ja osallistunut erilaisiin kilpailuihin. Hän pystyi jatkamaan koulua operaatioiden jälkeen ja sai tarvittaessa lepotaukoja. Suhde kavereihin kuitenkin muuttui.

– Minua ei enää kutsuttu mukaan juttuihin, enkä ymmärtänyt miksi. Yritin oikeastaan parantua, mutta vasta kun tulin täysi-ikäiseksi, minulle kerrottiin, ettei se ole mahdollista ja masennuin.

Vaikeuksista huolimatta Kateryna pääsi Odessan yliopistoon opiskelemaan ydinfysiikkaa. Siellä ihmiset olivat ystävällisiä. Kateryna tapasi muiden muassa miehensä **Mykhailon**, josta tuli hänen tärkein tuki-

JATKUU →

– En muista nähneeni näkövammaisia henkilöitä julkisilla paikolla, siis ketään esimerkiksi opaskoiran tai valkoisen kepin kanssa.

jansa.

Vaikka opiskelutoverit olivat mukavia, yliopisto ei ollut esteetön. Opinnoissa ei myöskään ollut samaa joustoa kuin aiemmin ja Kateryna pakotettiin käymään aina luennoilla. Opiskelu muuttui haastavaksi. Kuinka ollakaan, korona-ajan etäopiskelun myötä Katerynan oppimistulokset kohenevat ja hän valmistui.

Sitten alkoi Venäjän hyökkäyssota. Katerynan elämä muuttui monen muun tavoin lopullisesti.

Muutto Belgiaan

– Sota sai tavallaan masennukseni siirtymään taka-alalle, oli pakko toimia. Pian tajusimme, että meidän on muutettava. En ollut turvassa missään, en päässyt pommisuojaan.

Muiden ukrainalaisten asevelvollisten miesten tavoin Katerynan isä on edelleen Ukrainassa. He pitävät yhteyttä videopuheluin. Katerynan mies ja muu perhe pääsivät lähtemään Belgiaan. Päätös mullisti heidän elämänsä.

– Odessasta kotoisin olevana merituuli on minulle tärkeä. Belgiassa tuoksui heti kodilta. Ukrainassa en ollut juuri koskaan

nähty vammaisia ihmisiä julkisilla paikoilla. Tullessamme Belgiaan minulla ei edes ollut pyörätuolia. Pian minulle tuotiin pyörätuoli ja huomasimme, miten paljon se auttaa liikkumistani.

Kateryna sai nykyiset diagnoosinsa Belgiassa. Hän kiittääkin maan terveydenhuoltoa paljosta. Suurin osa hänen järjestönsä auttamista vammaisista henkilöistä on kuitenkin edelleen Ukrainassa. Etäisyyden päästä hän näkee kotimaansa vammaisten monet haasteet.

Ukrainan vammaisten vaikea asema

– Ukrainassa itsenäisen elämän liike ei ole pitkällä. Enimmäkseen perheet huolehtivat vammaisista. Varsinkin sota-aikana saavutettavuus on iso ongelma. Vammaiset tai vanhukset eivät pääse pommisuojiin eivätkä asunnot ole esteettömiä. Ihmiset jäävät yksin koteihinsa odottamaan vapaaehtoisten apua.

Entäpä sitten näkövammaiset henkilöt?

– En muista nähneeni näkövammaisia henkilöitä julkisilla paikolla, siis ketään esimerkiksi opaskoiran tai valkoisen kepin kanssa. Joissain liikennevaloissa on äänioasteet, muttei läheskään kaikissa. Mitään

muita opasteita, kuten pistekirjoitusta, en huomannut. Enimmäkseen sukulaiset huolehtivat myös näkövammaisista ihmisistä.

Kun tiedustelen näkövammaisten asemasta Ukrainassa Abilis-säätiöstä, minulle kerrotaan, että maan näkövammaisten järjestöt auttavat jäseniään sodan keskellä. Ne tarjoavat psykologista tukea, neuvovat mistä saada humanitaarista apua sekä tukevat lapsia ja nuoria järjestämällä heille aktiviteetteja. Maan suurin näkövammaisten järjestö on The Ukrainian Society of the Blind (USB). Lisäksi monet pienemmät järjestöt tekevät aktiivista työtä.

Sota tietenkin tarkoittaa nuoria vammautuneita ihmisiä, joiden täytyy jatkaa elämäänsä vammautumisen jälkeen. Tässä mielessä asenteessa vammaisia kohtaan on Ukrainassa tapahtunut Katerynan arvion mukaan viime aikoina merkittäviä muutoksia.

- Vammaisuuteen ei enää liity niin paljon stigmaa ja sääliä. Sotilaita tullaan kiittämään. Suuren yleisön pitäisi silti tulla vielä tietoisemmaksi vammaisten ihmisten asioista ja terveydenhuollon tasoa pitäisi parantaa.

Vammaisten yhteistyössä on voimaa

Kateryna kertoo vaikuttuneensa Suomen matkallaan monista asioista, kuten esteettömästä julkisesta liikenteestä, vammaisjärjestöjen yhteistyöstä ja henkilökohtaisesta avusta. Hän rakastaa eläimiä ja tajusi matkan aikana, että voisi hyötyä avustajakoirasta, kun näki sellaisen useammalla liikuntavammaisella henkilöllä.

Kateryna on kotiutunut Belgiaan hyvin ja saanut joukon kansainvälisiä ystäviä. Tietysti hän kaippaa Ukrainasta monia asioita ja kuvailee kotikaupunkiaan Odesaa kauniiksi paikaksi lähellä merta.

Ennen kaikkea Kateryna haluaa tulevaisuudessa olla avuksi kotimaansa vammaisten aseman parantamisessa. Ydinfysiikan opiskelu on Belgiassa vaihtunut johtamisen maisteriohjelmaksi. Toiveissa on osaamisen hyödyntäminen ja työllistyminen vammaisten ihmisten auttamisen parissa.

- Uskon nuorten ja eri maiden vammaisten ihmisten yhteistyöhön, tämän matkan jälkeen entistä enemmän! 🌸

Lukupalvelua 30 vuotta

- Näkövammaisten liiton lukupalvelussa on vapaaehtoislukijoiden voimin luettu mittavat määrät näkövammaisille tärkeitä tekstejä.
- Lukupalvelussa on juhlan aika, sillä se täyttää 30 vuotta.

TEKSTI **Virpi Jylhä**

KUVAT **Ritva Nelimarkka, Kaisu Saarikoski**

Liisa Reinman sai vuonna 1993 Näkövammaisten Keskusliitossa työskennellessään kyselyitä näkövammaisilta, olisiko mahdollista luetuttaa heille tärkeitä tekstejä äänitteeksi. Samaan aikaan tuli tiedusteluita mahdollisuudesta tehdä vapaaehtoistyötä liitolle.

– Kun vielä satuin kuulemaan Airut-lehden C-kaseteista, joille ei ollut jatkokäyttöä, mielessäni muotoutui idea Lukupalvelusta, Liisa Reinman muistelee.

Liisa kertoi ideastaan esimiehelleen **Eero Vartiolle**, joka innostui heti ajatuksesta ja ilmoittautui saman tien uuden palvelun asiakkaaksi.

Pian toiminnan alettua Liisa Reinmanin toimittajaystävä soitti ja kysyi, olisiko tällä vinkata jotain aihetta artikkeliksi. Reinman kertoi Lukupalvelusta. Juttu julkaistiin ja puhelin alkoi piristä. Pian Lukupalvelulla oli 100 uutta vapaaehtoislukijaa.

Vapaaehtoislukijat tarvitsivat perehdytystä. Liisa Reinman kehitti koulutuksen, jossa lukemisen lisäksi kerrotaan näkövammaisuudesta. Hän halusi antaa lukijoille omakohtaisen kokemuksen näköaistin puuttumisesta.

– Toin tuoksuteltavaa, kosketeltavaa ja maisteltavaa, Reinman kertoo.

– Aloitin koulutustilaisuudet pimeässä ja sytytin valot vasta, kun aloimme puhua lukemisesta.

Reinman hoiti Lukupalvelun käytännön asioita aina vuoteen 2012 saakka, jolloin hän jäi eläkkeelle.

– Se oli mukavaa työtä. Minulla oli mahtavat työkaverit ja ihania asiakkaita.

Markku Vuori on lukupalvelun tekninen neuvoja. Hän aloitti työt Lukupalvelussa 1998.

– Olin kuntoutuksen asiakkaana. Kuulin, että Lukupalvelussa oli tarvetta työvoimal-

JATKUU →

Ritva Nelimarkka on toiminut yli 20 vuotta vapaaehtoislukijana.

le. Otin yhteyttä ja työllistyin vajaakuntoisten työllistämistuen turvin. Aloitin työskentelyn C-kasettien parissa. Tyhjensin niitä uutta äänittämistä varten, Markku Vuori muistelee.

Aika pian määräaikainen työsuhde vakinaistettiin. Vuoren toimenkuva laajeni kopiointiin ja äänitystekniikkaan. Uusien lukijoiden perehdytys ja ohjaus tuli mukaan työnkuvaan.

C-kasetista Daisyyn

– 2006–2008 oli Lukupalvelussa ison murroksen aika, Markku Vuori muistelee.

– Siirryimme C-kasettituotannosta Daisy-muotoon. Lukijat alkoivat äänittää nauhurin sijasta tietokoneella, ja äänitteet alettiin jakaa asiakkaille CD-levyillä.

Muutos helpotti huomattavasti aineistojen käsittelyä Lukupalvelussa, kun C-kasettien tyhjentäminen ja kopiointi jäi pois.

– Nykyisin teemme vuosittain keskimäärin 600 tuntia uusia äänitteitä ja tämän lisäksi jonkin verran lisätilauksia aiemmin tuotetuista materiaaleista. Asiakkaita on useita kymmeniä, Vuori kertoo.

Tällä hetkellä Lukupalvelulla on 18 vapaaehtoislukijaa. Heistä neljä on miehiä ja loput naisia.

– Useimmiten lukijat hakeutuvat meille vapaaehtoistoihin, kun työuran kiireisimmät vuodet ovat takana. Aika moni on taustaltaan jonkin alan asiantuntija. Meillä on myös useita opettajia, Markku Vuori kertoo.

Puolet lukijoista käy äänittämässä Iiriksessä ja puolet lukee kotona. Työvälineenä heillä on kuulokemikrofoni ja tietokone, johon on asennettu Plectalk Recording -ohjelma.

Hannele Janhonen on yksi pitkäaikaisista lukupalvelun asiakkaista.

– Tämä on hieno palvelu. Minulla on aina joitakin kirjoja odottamassa lukemista, hän sanoo.

Useimmiten Janhonen luetuttaa nuorten kirjoja tai artistien elämäntarinoita.

– Olen tälläkin hetkellä menossa lainaamaan kirjastosta kirjoja, joita aion toimittaa Lukupalveluun äänitettäväksi, Janhonen sanoo puhelimeen ja kiiruhtaa taksin kyytiin.

Asiakirjoista oppimateriaaleihin

Lukupalvelu on tarkoitettu näkövammaisille, joiden haitta-aste näkövammasta johtuen on vähintään 50 prosenttia. Palvelu on asiakkaille maksuton. Ainoa kustannus tulee aineiston lähettämisestä Lukupalveluun.

Yhteistä luettaville aineistoille on, ettei niitä saa muualta äänitteinä. Ennen kuin kirjoja aletaan lukea, tarkistetaan muun muassa saavutettavuuskirjasto Celiasta, ettei kyseinen teos ole jo siellä tai tulossa tuotantoon.

Luettavana voi olla oppimateriaalia, taloyhtiön asiakirjoja, paikallisen henkilön elämäkerta tai vaikkapa jokin harvinainen romaani.

- Aiemmin lukijat kuvailivat äänitteellä julkaisujen kuvia. Nykyään luetaan vain leipätekstit ja sellaiset kuvatekstit, joissa on jotain lisätietoa. Asiakkaan pyynnöstä lukija voi kuvailla jonkin tärkeän grafiikan, jos se on järkevästi toteutettavissa, Markku Vuori sanoo.

Ritva Nelimarkka on toiminut yli 20 vuotta vapaaehtoislukijana.

- Vuonna 2000 näin lehdessä ilmoituksen, jossa haettiin vapaaehtoisia lukijoita. Minulla oli silloin työn ja perheen lisäksi ylimääräistä aikaa.

Nelimarkka lähetti ääninäytteen Luku-palveluun. Pian hän saikin ensimmäisen lukutehtävän.

Ritva on ammatiltaan psykologi ja joutunut työssään puhumaan paljon, mikä on antanut valmiuksia lukijaksi. Useimmiten hän lukee englanninkielisiä kirjoja.

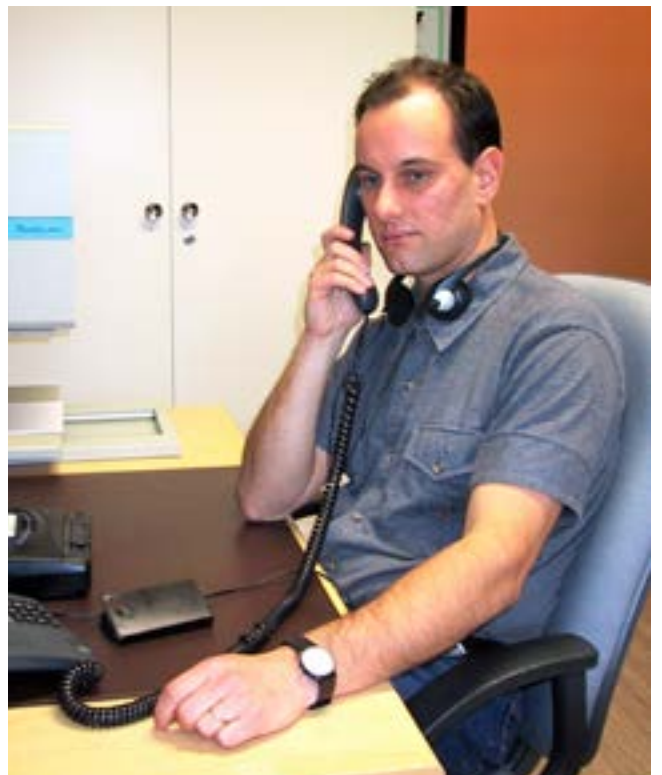
- Kerran luin ruotsinkielisen kirjan ja vaikka ruotsikin minulta sujuu, se tuntui aika hankalalta. Ajattelin jälkeenpäin, että mikäli asiakas oli äidinkieleltään ruotsinkielinen, saattoi ääntämiseni hänestä olla aika kauheaa, Nelimarkka naurahtaa.

Useimmiten Ritva Nelimarkka lukee aamupäivällä. Ääni kestää noin neljän tunnin lukemisen. Aiemmin hänellä oli aina jokin teos työn alla, mutta nykyään tahti on hieman hidastunut.

- Koen lukemisen edelleenkin mieluisana ja palkitsevana vapaaehtoistyön muotona. On upeaa, kun laiseni kirjafriikki voi mieluisalla tavalla eli lukemalla olla avuksi muille. 🍀

Liisa Reinman ja toimistos sihteeri Niina Juntunen Mäkelänkadun toimitalon työhuoneessa 2000-luvun alussa.

Markku Vuori 2000-luvun alussa.

Charles Bonnet'n syndrooma – harmittomia näköharhoja

Näkövammaisten keskuudessa esiintyvät harmittomat näköharhat ovat luultua yleisempiä. Kyseiset oireet liittyvät silmäsairauteen, eikä niitä pidä sekoittaa mielen sairauksiin.

TEKSTI **Taina Alastalo**

Charles Bonnet'n syndroomalla tarkoitetaan sitä, kun henkisesti terve näkövammaisen näkee harhoja, jotka toistuvat. Harhat voivat olla kasvojen vääristymiä, pieniä hahmoja tai ruudukkoja, jotka näkövammaisen itse tunnistaa todellisista näköaistimuksista poikkeaviksi harhoiksi. Kyse ei ole mielen sairaudesta, vaan yksinkertaisesti aivojen tuottamista näkökentän poikkeamista.

– Tämä johtuu heikentyneestä näköaistimuksesta ja toisaalta tiettyjen aivoalueiden yliaktiivisuudesta. Hyvin näkevillä tämä on harvinainen aistimus, kertoo silmätautiopin professori **Kai Kaarniranta**.

Erään tutkimuksen mukaan harhoja esiintyy usein silloin, kun vireystila on normaalia matalampi.

Aikaisempien tutkimusten mukaan Charles Bonnet'n syndrooma on näyttänyt olevan melko harvinainen. Sen on arvioitu ilmaantuvan noin 10 prosentilla heikkonäköisistä. Uusimpien tutkimusten mukaan syndrooman on arvioitu olevan kuitenkin luultua yleisempää.

– Hiljattain on tehty tutkimuksia, joissa todetaan, että Charles Bonnet'n syndroomaa esiintyy 20–30 prosentilla näkövammaisista potilaista, kertoo Kaarniranta.

Mitä vaikeampi näkövamma, sitä yleisempi syndrooma on. Sen on todettu olevan naisilla yleisempi kuin miehillä. Lisäksi sen on todettu olevan vanhemmalla väestöllä yleisempi kuin nuorilla. Tämän on ajateltu johtuvan näkövammaisuuden suuremmasta esiintyvyydestä vanhemmissa ikäluokissa.

Charles Bonnet'n syndrooma voi esimerkiksi saada kasvot näyttämään vääristyneiltä.

Näköharhojen pelätään leimaavan

Kokemukset harhoista vaihtelevat paljon. Oireet on koettu usein alkuvaiheessa epämiellyttäväiksi, mutta jotkut ovat pitäneet niitä neutraaleina ja jotkut myös miellyttävinä.

Tutkimusten mukaan näköharhoja kokeneet eivät ole puhuneet oireistaan useinkaan oma-aloitteisesti, sillä niiden on pelätty leimaavan ihmisen psyykkisesti oireilevaksi.

– Nykyisin näkövammat ottavat asian herkemmin puheeksi vastaanotoilla, mikä voi johtua entistä tiiviimmästä kontaktista lääkäriin ja säännöllisistä käynneistä erityisesti verkkokalvosairauksien osalta, kuten silmämöpohjarappeumassa, Kaarniranta kertoo.

Diagnosoinnin tueksi on suositeltu selvittämään viimeisen neljän viikon aika-

na ilmenneet näköharhat sekä ensimmäisen ja viimeisen näköharhan välinen aika. Lisäksi on hyvä selvittää, ymmärtääkö ihminen näköharhojen epätodellisuuden. On syytä myös varmistaa, että muihin aisteihin ei liity harhoja eikä mielessä ole harhaluuloja ympäröivään todellisuuteen.

Oireiden hoitoon on kokeiltu vuosien saatossa erilaisia lääkityksiä. Mikään keino ei ole kuitenkaan osoittautunut vielä yleistettävällä tasolla auttavaksi. Hoitohenkilökunnan on tärkeää osata kertoa mahdollisista näköharhoista ihmisille, joiden näön heikentyminen etenee nopeasti.

– Ihmisen, jolla on Charles Bonnet'n syndrooman oireita, on tärkeä tietää, että oireet liittyvät silmänsairauteen, eikä se johdu mielentilasairaudesta, Kaarniranta muistuttaa. 🌸

Pistekirjoituksen monitoiminainen

- Susanna Hannu ei osaa sanoa, onko joutunut luopumaan jostakin sokeuden vuoksi.
- Sen hän kuitenkin tietää, että on saanut vaikka kuinka paljon näkövamman myötä.

TEKSTI **Marika Mäkinen** KUVA **Heidi Puff**

Nokialainen **Susanna Hannu**, 47, on pistekirjoituksen ammattilainen, jonka arkeen kuuluvat monet harrastukset ja läheiset ihmiset. Opaskoiran kanssa hän on kulkenut 19 vuotta, mutta nyt koiran paikka on vapaana.

- Opas Ape lähti sateenkaarisillalle kesäkuun lopussa. Apen työn jatkaja tulee elämäni ensi vuoden aikana, kun sopiva yksilö löytyy ja minä olen siihen valmis.

Kirjoittaminen on yksi Susanna Hannun osaamisalueista ja harrastuksista. Opaskoiran myötä hän on kirjoittanut opaskoira-aiheista Opaskoirayhdistyksen Valjaissa-lehteen ja Opaskoira-vuosikirjaan. Tampereen seudun Näkövammaisten suojissa toimivan Näkemättä kaunis-yhteisön säännöllisenä sisällöntuottajana Susanna Hannu on ollut neljä vuotta. Alun alkaen hän tuli lähteneeksi mukaan sillä ilveellä, että kirjoittaa joskus. Toisin kuitenkin kävi.

- Kirjoittaminen Näkemättä kaunis

Susanna Hannu ja opaskoira Ape.

-yhteisössä on ollut tosi hienoa. Saan tuoda esille tärkeitä asioita ja oppia yhteistyöstä muiden kirjoittajien kanssa. Saan myös henkilökohtaista palautetta lukijoilta, mitä arvostan suuresti.

Näkemättä kaunis -yhteisö toimii sosiaalisen median alustoilla Facebookissa ja Instagramissa. Sen toiminta perustuu vapaaehtoisten näkövammaisten kirjoittajien tuottamiin teksteihin ja tavoitteena on päivittää mielikuvat näkövammaisuudesta 2020-luvulle. Yhteisöllä on Facebookissa 1500 seuraajaa ja Instagramissa 369 seuraajaa.

Susanna Hannu on koulutukseltaan sosionomi AMK, diakoni ja pistekirjoitusohjaaja. Pistekirjoitus työllistääkin häntä monin tavoin.

- Opetan pistekirjoitusta Suomen Kuurosokeiden toimintakeskuksella kuntoutujille ja olen myös mukana kuntoutustyöryhmässä. Olen opettanut pistekirjoitusta 18 vuoden ajan. Aloitin työni ohjaamalla Tampereen seudun Näkövammaisten pistekirjoituskurssia syksyllä 2005, ja ohjaan sitä edelleen. Suomen Kuurosokeilla olen ollut töissä vajaat viisi vuotta. Olen innoissani kuurosokeustyöstä, ja haluan ehdottomasti opiskella tätä alaa lisää.

Lisäksi hänellä on yksityisiä pistekirjoitusoppilaita. Näkevät opiskelevat pistekirjoitusta Susanna Hannun johdolla esimerkiksi Tampereen seudun työväenopistossa.

Sokeuden tuomaa

Susanna Hannu kokee, että juuri pistekirjoitus ja opaskoiratoiminta ovat parhaita asioita, jotka sokeus on tuonut tullessaan.

- Työni näkövammaisten ja kuulonäkö-

vammaisten parissa on sellainen, johon en ehkä myöskään olisi eksynyt näkevänä, koska olen ajautunut siihen näkövammaisten järjestötoiminnan kautta.

Ylipäättään kysymystä siitä, onko sokeus pakottanut luopumaan jostain tärkeästä tai estänyt toteuttamasta jotain, Susanna Hannu ei pidä kovin hedelmällisenä.

- Ymmärrän, että se näkevän näkövinkkelistä saattaa kiinnostaa. Syntymäsokeana sanon, että mistä minä tiedän, mitä tekisin, jos näkisin? Viihdyn todella hyvin juuri tällaisessa elämässäni. Uteliaana katson tulevaisuuteen, mitä se tuo eteen, niin yksityishenkilönä kuin työssäkin.

Susanna ja hänen kaksosveljensä syntyivät kaksi ja puoli kuukautta liian aikaisin. Kaksosveljellä oli heikot keuhkot ja hän kuoli syntymänsä jälkeisenä päivänä.

- Minä jäin henkiin, mutta minusta tuli happihoidon seurauksena täysin sokea. Susanna Hannu asuu rivitalokaksiossa kolmen kissansa kanssa, mutta normaalisti arjessa on siis myös opaskoira. Lapsuuden perhe ja laaja ystäväpiirini ovat hänelle hyvin tärkeitä.

- Ehkä näkevänä mulla voisi olla perhe. En tarkoita, ettei näkövammaisella voi sellaista olla, mutta näkövamma ehkä vaikeuttaa pariutumista.

Näkövamma ilmenee arjessa myös lukuisina apuvälineinä ja palveluina: on henkilökohtainen avustaja, opaskoira, kuljetuspalvelu ja erilaisia härpäkkeitä.

- Sokeus ei estä minua tekemästä montaakaan asiaa, mutta monen asian tekemiseen se vaikuttaa, ja joidenkin tekemistä vaikeuttaa, erityisesti hidastaa.

JATKUU →

Ehkä tämä asioiden tekeminen hitaammin minua ärsyttää ja se, että näkövammaisuuden liittyvät hirveästi asioita, kuten palveluiden hakemista ja apuvälineiden käytön harjoittelua, jotka vievät aikaani.

– Sanonkin, että näkövammaisilla pitäisi olla kahdeksan päivää viikossa, kuinka monta sitten pitäisikään olla monivammaisilla? Mutta näillä mennään, mitä on annettu, ja tärkeimpiin asioihin löytynee aina aikaa.

Entä mikä itse elämässä on tärkeintä?

– Että on sinut itsensä kanssa, Susanna Hannu sanoo.

Näkemättä kaunis -yhteisö haluaa muuttaa mielikuvia 2020-luvun näkövammaisuudesta Facebookissa ja Instagramissa. Toimintaa koordinoi Tampereen seudun Näkövammaiset. Annamme nyt yhteisön jäsenille puheenvuoron tulevien lehtiemme sivuilla.

Vapaaehtoistyön siunaus ja kirous

TEKSTI **Susanna Hannu**

Jos en olisi ammattiin valmistuttuani mennyt mukaan järjestötoimintaan ja vapaaehtoisein luottamustoimiin, en olisi nyt tässä – unelmatyössäni pistekirjoitusohjaajana ja kirjoittajana. Jos toisaalta olisin ottanut ja ottaisin vastaan kaiken minulle tarjotun vapaaehtoistyön, en ikinä ehtisi palkkatöitä tehdäkään enkä myöskään niitä hakea.

Kun opiskelin sosionomiksi ja diakoniksi ammattikorkeakoulussa, eräs näkövammaisen kollega sanoi, että minun pitää varoa, etten jonain päivänä huomaa opiskelleeni kokopäiväiseksi vapaaehtoistyöntekijäksi, jos en itse sitä halua. Jokusen vuoden kuluttua havaitsin minulle käyneen osittain niin. Tein kyllä keikkatöitä siellä ja täällä, mutta suureksi osaksi

kalenterini täyttyi vapaaehtoistyöstä, joka oli mielekästä, mutta se ei kartuttanut tiliäni.

Eräänä päivänä olin mukana Tampereen seudun Näkövammaisten kokouksessa, jossa yhtenä aiheena oli yhdistyksen pistekirjoituskurssin ohjaajan etsiminen. Tulin sanoneeksi, että minä olen käyttänyt pistekirjoitusta aina, ja työkseni olen vetänyt erilaisia ryhmiä, joten voisinkohan minä toimia ohjaajana.

Vuosia myöhemmin osallistuin Suomen Kuurosokeiden Ompupupiiriin, jossa opeteltiin älylaitteiden käyttöä. Siellä tuli puheeksi, että tässä yhdistyksessä haetaan pistekirjoitusohjaajaa. Otin yhteyttä yhdistykseen.

Nyt olen ihan liekeissä työstäni näkövammaisten, kuulonäkövammaisten, kuurosokeiden ja näkevienkin parissa. 🌸

TEKSTI Kari Huuskonen

Arkistojen uumenista

Löysin hiljattain museomme kätköistä laatikollisen vanhoja avokelanauhoja. Sisältö osoittautui Sokeain keskusliiton 1970-luvun ja 1980-luvun alun liittokokoustallenteiksi.

Vanhojen liittokokoustallenteiden kuunteleminen ei välttämättä kuulosta kovinkaan kiinnostavalta. Olen eri mieltä. Liittokokoukset olivat aikoinaan lähes sadan hengen edustuksellaan nimenomaan järjestöelämämme suola, sisäisen dynamiikan ja yhtenäisyyden pulssi. Puheenjohtajien avaussanoja, tilannekatsauksia ja linjapuheita, nimenhuutoja ja välihuutoja, järjestyspuheenvuoroja ja kannatuspuheenvuoroja, nuijan kopautuksia ja käten taputuksia. Tuo perinne jatkuu yhä nykyisen ylimmän päättävän elimemme, liittovaltuuston, kokoontumisina keväisin ja syksyisin. Se muistuttaa meitä siitä, että näkövammaistyö Suomessa on perustaltaan edelleenkin yhdistysmuotoista.

Tätä kirjoittaessani Näkövammaisten liiton 95. toimintavuosi on lopuillaan. Nuo vanhat liittokokoustallenteet asemoituvat tässä historian aikajanassa melko lailla ajanjakson puoliväliin. Jätimme tuolloin lopullisesti vanhan ajan taaksemme ja astuimme uuteen aikakauteen siirtYESämme puheenjohtajavetoisesta toiminnasta ammatti-johtajavetoiseen aikaan. Tulevaisuus näyttäytyi toiminnan vahvana kasvuna, uutena näönkuntoutuskeskuksena, monitoimitalohankkeena ja aluetoimintakeskuksina.

Millaisen tulevaisuuden kynnyksellä elämme nyt, kun kasvun rajat on saavutettu ja on pakko ryhtyä taas pohtimaan, mikä on järjestölähtöisen näkövammaistyön ydintä?

Kari Huuskonen on näkövammaismuseon museoamanuenssi.

”Se muistuttaa meitä siitä, että näkövammaistyö Suomessa on perustaltaan edelleenkin yhdistysmuotoista.”

HENKILÖKOHTAISTA

Seuraa tositarkoituksella

Olen 61-vuotias, sokea ja Ilomantsista. Haen seuraa tositarkoituksella. Seksihullut älkööt vaivautuko. Ei tekstiviestejä, vain puhelut. Tiimaria Leppänen p. 045 644 5895.

KURSSIT - LEIRIT

Tuettu ryhmälomaviikko lapsiperheille 28.7.-2.8.2024

Retina ry järjestää yhteistyössä Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto MTLH ry:n kanssa 28.7.-2.8.2024 Nastolassa Liikuntakeskus Pajulahdessa tuetun vertaislomien lapsiperheille, joiden jollain jäsenellä on perinnöllinen verkkokalvorappeuma tai aniridia. Loman pituus on 5 vrk ja omavastuuosuus 25 €/vrk aikuisilta ja 17 vuotta täyttäneiltä. Alle 17-vuotiaat lomailevat maksutta. Mukaan mahtuu 10 perhettä. Lomaviikolla on mukana Retina ry:n vertaisperhe.

Lomaan sisältyy täysihoito,

majoitus perheeseen mukaisissa huoneissa, ryhmäkohtainen ohjelma, yleinen vapaa-ajanohjelma, lomapaikan allasosaston ja kuntosalin käyttö sekä 1-4-vuotiaiden lastenhoito (4 x 2 h). Loman hakeminen: Täytä mieluiten sähköinen lomatumihakemus: mtlh.fi/hae-lomaa.

Lomatuen hakeminen ei edellytä Retina ry:n tai Aniridia Finland r.y.:n jäsenyyttä, mutta hakemuksessa tulee käydä ilmi, että kuulut järjestön kohderyhmään.

Loman hakuaika päättyy 3 kk ennen loman alkamispäivää. Kutsut lomalle valituille lähetetään n. 2 kk ennen loman alkua. Kielteisestä lomapäätöksestä ei lähetetä ilmoitusta. Kaikki lomaan liittyvät varaukset, muutokset ja peruutukset hoitaa MTLH. Lisätiedot: www.mtlh.fi tai Sirpa Otava, sirpa.otava@mtlh.fi tai p. 040 567 0628.

MYYDÄÄN - OSTETAAN

Myydään Sarda-merkkinen tandempyörä

Myydään tandempyörä. Merkki: Sarda. Runko edessä miesten ja takana naisten. Taakse vaihdettu Jopon ohjaustanko, takana on myös leveämpi satula. Edessä kapeampi satula ja suora tanko. Huollettu tänä kesänä, eikä ole sen jälkeen ollut käytössä. Lisävarusteena kilometrimittari. Renkaan koko: 26. Erinomaisessa kunnossa. Hintapyyntö 1300 e. Nouto Turusta. Kyselyt: p. 040 587 06 85

Myydään puhuva pöytäkello

Ilmoittaa ajan sekä päivämäärän. Ollut käytössä 2 v. Kuin uusi. Marjo Malkki, p. 040 753 6163.

Myydään BlindShell Classic 2-puhelin

Ostettu n. vuosi sitten. Y.t. 0500 415 490.

Myydään BlindShell 2 -kosketusnäyttö-puhelin

pikkumirkku3@gmail.com,
p. 045 274 5221.

Myydään kaksi Nokia C5-00 -puhelinta

Myydään kaksi mustaa Nokian ”puhuvaa”, näkövammaiselle soveltuvaa C5-00 puhelinta, joissa 5MP-kamera, muistia 2 GB, BT 2.0, MP3, FM-radio. Laturit ja akut on. Paketissa oleva, vähemmän käytetty 70 €, toinen 30 €. Puh. 050 566 2601.

Etsin sähköistä toimivaa turvallista harjojen jouthileikkuria

Haluan ostaa sähköisen toimivan harjojen jouthileikkurin, jolla voi tasata erilaisien harjojen jouthia. Laitteen tulee olla turvallinen käyttää. Olisiko sinulla sellaista leikkuria tarpeettomana ja haluaisit myydä sen? Ota yhteyttä minuun sähköpostilla: sante-ri.grönlund@gmail.com, tekstiviestillä tai WhatsAppilla 044 211 5115.

Annetaan äänikirjojen kuuntelulaite

Y.t. 0500 415 490.

MATKAT

Purjehdukset kaudella 2024

Kauden 2024 purjehdukset näkövammaisille ja heidän perheilleen:

28.-30.6. Storbåt Tacksamheten, Turun saaristo.

13.-15.9. Kuunari Helena, Turun saaristo.

Laita päivämäärät jo ylös, lisätietoja tulossa talven aikana! Ennakkokyselyt: rimma.joenpera@gmail.com

SEKALAISTA

Minun näköinen elämä -puhelinrinki ruotsinkielisille näkövammaisille

Minun näköinen elämä -toiminnan vapaaehtoisten joukkoon on liittynyt kaksikielinen puhelinringin koollekutsuja, joten voimme jatkossa tarjota apua myös ruotsinkielisille näkövammaisille! Minun näköinen elämä

-puhelinrinkien tarkoitus on lievittää näkövammaisten ihmisten yksinäisyyttä ja tuoda helpotusta, kun mieli voi huonosti. Puhelinringeissä jaetaan haasteita ja löydetään vertaisten kanssa uusia voimia päästä niistä yli. Jos haluaisit osallistua kaksikieliseen puhelinrinkiin, ota yhteyttä numeroon 050 405 9057. Kaksikielinen puhelinrinki alkaa, kun saamme tarvittavan määrän ilmoittautumisia.

Lue lisää Minun näköinen elämä -toiminnasta liiton nettisivuilta hakusanalla "Minun näköinen elämä".

Aineiston aikataulu

Airut 1/24 ilmestyy 15.2. Deadline: 19.1. Ilmoituksen voi jättää verkkolomakkeella: airutlehti.fi/ilmoitukset tai s-postitse: airut@nkl.fi. Ilmoitukset julkaistaan kaikissa Airuen versioissa.

Toimituksella on oikeus muokata lehden aineistoja.

Lehdessä ei julkaiseta voimakkaasti poliittisia tai uskonnollisia kirjoituksia.

// Mun halu auttaa vertaistukijana on vahva ja se antaa mulle paljon

Rovaniemeläisellä Viivi Vesalalla, 31, MS-taudin oireet alkoivat yläasteikäisenä, mutta niitä ei silloin vielä yhdistetty MS-tautiin.

– Mieleeni tuli kauhea kauhukuva pyörätuolista ja ajattelin vain, en halua tätä, Viivi muistelee, kun tautia alettiin epäillä. MS-tauti on yleisin nuorten aikuisten liikunta- ja toimintakykyyn vaikuttava keskushermoston sairaus.

– Silloin kun mie sain diagnoosin, vertaistuen lähde ei ollut niin selkeä. Piti itte etsimällä etsiä.

Viivi kaipasi oman ikäisiään, nuoria kohtalotovereita. Myöhemmin vertaistukijakoulutuksessa hän tapasi Kristiinan, josta jo kuuden tunnin jälkeen tulikin paras ystävä. Ei mene päiväkään, etteivätkö ystävät olisi jutuissa toistensa kanssa. He ovat toistensa vertaistukijoita.

Nykyään Viivi on koulutettu vertaistukihenkilöksi. Tehtävään veti halu auttaa.

”HALUAN, ETTÄ JATKOSSA MUILLA ON HELPOMPAA KUIN MULLA OLI”

– Kun ihminen sairastuu, mieli heittelee. Sitä voi olla ihmisenä heikompi ja silloin tarvitsee tukea. Tiiän mitä se on pahimmillaan. Voin kertoa vain, että kyllä tähän sairauteen sopeutuu, ei välttämättä huomenna tai ylihuomenna, mutta ehkä vuoden päästä.

– Vertaistukijan on oltava sinut itsensä kanssa. Kannettava oma taakkansa, ennen kuin voi tukea muita. Pitää osata uida, ennen kuin antaa pelastusrenkaan toiselle, Viivi kiteyttää. Vertaistukija on se helpoin, matalin kynnyks kysyä apua, neuvoja ja ihan vain purkaa tuntojaan.

– Mun halu auttaa on vahva ja se antaa mulle paljon. Tykkään tehdä muiden puolesta, että muilla on hyvä olla.

KUUNTELU ANTAA TURVAA

Tuen antaminen lähtee aina tuettavan tarpeesta saada tukea. Tuettavalle se tuo turvaa, kun Viivi voi peilata kokemuksia oman tilanteensa ja kokemuksensa kautta.

Vaikka vertaistuki on lähinnä tuettavan kuuntelemista, vertaistukijan ja -tuettavan suhde on tasa-arvoinen: molemmat jakavat siinä itsestään.

Vertaistukitoimintaa järjestetään monissa vammais- ja kansanterveysjärjestöissä pieni ele -keräyksen saamien lahjoitusten avulla.

– Jos mahdollisimman moni lahjoittaa keräykseen, me vertaistukijat voidaan antaa se hyvä eteenpäin, Viivi kiteyttää avun merkityksen.

Viivi ja Kristiina sairastavat molemmat ms-tautia. Heille lahjoituksilla on mahdollistettu vertaistukea. Se on ollut heille iso voiman lähde ja ystävyysalku.

Näkövammaisten liitto ry & pieni ele

pieni ele -keräyksen lahjoituksilla tuetaan vammaisia ja pitkäaikaissairaita. Näkövammaisten liitto on mukana pienessä eleessä ja vie apua eteenpäin. Voit antaa oman tukesi lahjoittamalla mobilepaylla numeroon 64971 tai www.pienielele.fi/lahjoita.

Lahjoituksen keräyslippaaseen voi tehdä presidentinvaalien äänestyspaikoilla tammikuussa. Kiitos, kaikenkokoisista lahjoituksista on apua.

Poliisihallituksen keräyslupa RA 2020/814.